

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący SSA Jan Futro (spr.)

Sędziowie: SA Małgorzata Gulczyńska, SA Bogusława Żuber

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2013 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) (...) (...) (...) (...) i (...) z siedzibą w K.

przy uczestnictwie: 1. Związku Telewizji (...) w Polsce (...), 2. Związku (...), 3. Polskiej (...), 4. Związku (...), **d.** Związku (...), 6. (...) Stowarzyszenia (...), 7. Stowarzyszenia (...), 8. Związku (...), Stowarzyszenia (...), 10. Związku Firm (...), 11. Stowarzyszenia Ośrodków (...) o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń

o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń

na skutek zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 22 marca 2013 r.

sygn. akt I Ns 186/12

uchyla zaskarżone postanowienie.

Bogusława Żuber Jan Futro Małgorzata Gulczyńska

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy odrzucił wniosek.

W uzasadnieniu wskazał, że 26 marca 2012 r. Zespół (...) (...), w sprawie o sygnaturze akt (...)PZ-006/3.17/11 wydał orzeczenie, którym oddalił wniosek o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów naukowych złożony przez Stowarzyszenie (...) (...) (...) (...) (...) i (...) z siedzibą w K.. Zdaniem Komisji (...) (dalej (...)) ani charakter utworów naukowych, ani liczebność członków (...), ani treść (...) przez wnioskodawcę składanych nie uwiarygodniły faktu prowadzenia przez niego zbiorowego zarządu na niemal wszystkich polach, co do których ubiegał się o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń. W ocenie KPA wnioskodawca faktycznie nie prowadzi zbiorowego zarządzania na polach eksploatacji objętych wnioskiem, a zatem nie jest w stanie udowodnić, powołując się na dotychczasowy dorobek w tym zakresie, iż wnioskowane tabele spełniają kryteria ustawowe, co uzasadniało oddalenie wniosku.

Pismem z dnia 25 czerwca 2012 roku Stowarzyszenie (...) (...) (...) (...) (...) i (...) z siedzibą w K. złożyło do Sądu Okręgowego w Poznaniu wniosek o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń, wskazując że, działając na podstawie art. 110⁽¹⁴⁾ ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej: PrAut) zaskarża w całości ww. orzeczenie Zespołu (...) (...) z dnia 26 marca 2012 r.

Sąd Okręgowy wskazał, że na mocy art. 110⁽²³⁾ PrAut sąd rozpoznający odwołania od orzeczeń (...)orzeka jedynie o zatwierdzeniu lub odmowie zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, w całości albo w części, a zatem rozpoznaje odwołania

od orzeczeń Komisji wydanych na podstawie art. 110⁽¹³⁾ ust. 4 PrAut (odmawiającej albo zatwierdzającej tabelę) i wnioski o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń w przypadku wydania orzeczenia z art. 110⁽¹³⁾ ust. 3 PrAut (umarzającego postępowanie).

Brak jest natomiast podstaw prawnych do rozpoznania przez sąd odwołania od orzeczenia Zespołu (...) oddalającego wniosek. Orzeczenie takie należało uznać za niezaskarżalne, czego konsekwencją był brak drogi sądowej w niniejszej sprawie a zatem wniosek należało więc odrzucić na podstawie art. 199 § 1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Dodatkowo Sąd Okręgowy zauważył, że ustawowy termin do złożenia wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń przez Sąd upływał w dniu 25 czerwca 2012 r. Tymczasem przedmiotowy wniosek został wniesiony w dniu 27 czerwca 2012 r. Z dniem 25 czerwca 2012 r. zaskarżone orzeczenie (...) uzyskało walor prawomocności, co oznacza, że dla wnioskodawcy nie otworzyła się droga sądowa do jego zaskarżenia (tj. złożenia wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń przez Sąd).

Na postanowienie to zażalenie złożył wnioskodawca zarzucając mu naruszenie:

1. przepisów prawa materialnego, a w szczególności:

1) art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji RP poprzez zanegowanie prawa wnioskodawcy do zaskarżenia orzeczenia Zespołu (...) (...) z dnia 26 marca 2012 roku wydanego w sprawie o sygn. akt (...).PZ-006/3.17/11, a zatem poddania wniosku o zatwierdzenie tabel pod osąd właściwego, niezależnego, bezstronnego i niezawisłego sądu. Stanowi to pozbawienie wnioskodawcy prawa do sądu,

2) art. 110⁽¹²⁾ ust. 1 PrAut poprzez przyjęcie, że wnioskodawca będący organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi nie posiada interesu prawnego, a zatem legitymacji, w złożeniu wniosku o zatwierdzenie tabel,

3) art. 110⁽¹⁴⁾ ust. 1 PrAut poprzez przyjęcie, że wniosek o zatwierdzenie tabel w wynagrodzeń złożony przez wnioskodawcę na podstawie tego przepisu jest odwołaniem,

4) art. 110⁽¹⁴⁾ ust. 1 i 3 oraz art. 110⁽²³⁾ PrAut poprzez przyjęcie, że przepisy te wyłączają prawo do złożenia do sądu wniosku o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń w przypadku, gdy postępowanie przed K.P.A. nie zakończy się wydaniem jednego z orzeczeń wskazanych w art. 110⁽¹³⁾ ust. 3 i 4 PrAut,

5) art. 110¹⁴ ust. 1 i 2 PrAut poprzez przyjęcie, że wniosek o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń został złożony przez wnioskodawcę po upływie terminu określonego mocą tych przepisów;

2. przepisów prawa procesowego, a w szczególności:

1) art. 1 oraz art. 2 k.p.c. poprzez odrzucenie (a zatem nie rozpoznanie) wniosku o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń złożonego przez wnioskodawcę pomimo, że postępowanie o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c., która - po wyczerpaniu postępowania przed K.P.A. - podlega rozpoznaniu merytorycznemu przez sąd,

2) art. 199 § 1 pkt 1 (w zw. z art. 13 § 2) k.p.c. poprzez zastosowanie tego przepisu, pomimo że wyczerpanie przez wnioskodawcę trybu postępowania przed K.P.A. zadecydowało o dopuszczalności drogi sądowej, a zatem o możliwości poddania tabel wynagrodzeń objętych wnioskiem złożonym przez wnioskodawcę pod osąd sądu,

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie jest zasadne.

Przed wszystkim zauważyć należy, że Sąd Okręgowy nie czyni ustalenia, iż wnioskodawca nie ma interesu prawnego w złożeniu wniosku o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń. Przytacza jedynie pogląd K.P.A. leżący u podstaw oddalenia przez nią wniosku.

Niewątpliwie natomiast postępowanie sądowe w sprawach o zatwierdzenie lub odmowę zatwierdzenia tabeli nie zostało ukształtowane jako postępowanie kontrolne, instancyjne w stosunku do postępowania przed KPA. Należy przyjąć, że przed przeprowadzeniem postępowania przed KPA zachodzi czasowa niedopuszczalność drogi sądowej, a postępowanie przed sądem, wszczęte przez stronę niezadowoloną z rozstrzygnięcia K.P.A., jest postępowaniem ab novo.

Zgodzić się też należy z żalącym, że z dosłownej treści art. 110¹⁴ ust.1 PrAut nie wynika ograniczenie dostępu do sądu w przypadku oddalenia wniosku.

Nauka prawa powszechnie akceptuje pogląd, że z art. 45 Konstytucji wynika "(...) możliwość zwrócenia się w każdej sytuacji (sprawie) do sądu z żądaniem określenia (ustalenia) statusu prawnego jednostki, w sytuacjach nie tylko zakwestionowania lub naruszenia jej praw i wolności, lecz również w sytuacjach odczuwanych przez nią niejasności, niepewności, a zwłaszcza obawy wystąpienia takiego naruszenia. Brak wyszczególnienia w komentowanym artykule sytuacji, w których jednostka może angażować sąd w swojej sprawie, oznacza oczywiście zezwolenie na takie angażowanie w każdej sytuacji, według swobodnej jej oceny. Temu uprawnieniu odpowiada naturalnie obowiązek sądu rozpatrzenia tej sprawy" (P. Sarnecki, "Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz", wyd. ciągłe, t. III). W tym ujęciu zakres spraw, z jakimi można zwracać się do sądu, jest niezwykle szeroki i obejmuje stosunki prawne każdego rodzaju. Trybunał wielokrotnie uznawał za niekonstytucyjne normy ustawowe pomijające możliwość uruchomienia sądowej ochrony praw i wolności. Normatywna treść prawa do sądu w zakresie dostępności drogi sądowej była przedmiotem analizy, m.in. w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 10 maja 2000 r.: "Ograniczenia prawa do sądu ustanawiane normą ustawową, stosownie do art. 31 ust. 3 Konstytucji, muszą uwzględniać kategoryczny zakaz zamykania drogi do sądu zawarty w art. 77 ust. 2 w zakresie dochodzenia konstytucyjnych wolności i praw, ergo wyłączenie drogi sądowej w sprawach związanych z naruszeniem wolności i praw może być ustanowione jedynie wprost przepisami konstytucyjnymi. (...) generalne (ogólne) prawo do sądu, wyrażone w art. 45 ust. 1 Konstytucji, nie może zostać ograniczone w postaci zamknięcia przez ustawę drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności i praw konstytucyjnych, gdyż takie ograniczenie byłoby oczywiście sprzeczne z art. 77 ust. 2 Konstytucji. W tym sensie art. 77 ust. 2 Konstytucji wyznacza, obok art. 31 ust. 3, zakres dopuszczalnych ograniczeń prawa do sądu" (wyrok TK z 10 maja 2000 r., sygn. K. 21/99, OTK ZU nr 4/2000, poz. 109).

W praktyce rzadko występują przepisy, które wprost zamykają drogę do rozpoznania sprawy przez sąd. Najczęściej problem dostępu do sądu pojawia się w związku z tym, że ustawa nie rozstrzyga wyraźnie czy w danej sprawie właściwa jest droga sądowa lub też dopuszcza drogę do sądu jedynie w odniesieniu do pewnej kategorii spraw lub pewnej grupy podmiotów (wyrok TK z 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 143). Jak już Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, prawo do sądu jest jednym z fundamentalnych założeń demokratycznego państwa prawnego, wynika więc z ustrojowej aksjologii Rzeczypospolitej Polskiej. Płyne z tego wniosek, że brak wypowiedzi ustawodawcy w tym względzie nie może być rozumiany, jako wyłączenie drogi sądowej. Milczenie bowiem ustawy nie może być interpretowane w sposób sprzeczny z konstytucyjną zasadą prawa do sądu (orzeczenie TK z dnia 25 lutego 1992 r., K. 3/91, OTK 1992 r. cz. I s. 34).

Nawet zatem gdyby przyjąć cytowany za doktryną pogląd wyrażony przez Sąd Okręgowy, należałoby stwierdzić, że wykładnia taka jest sprzeczna z wskazanymi przepisami Konstytucji.

Zauważyć też należy, że z uzasadnienia rządowego projektu nowelizacji PrAut (Druk Sejmowy nr 1628) wynika, iż „Uczestnicy postępowania przed Komisją, niezadowoleni z orzeczenia Komisji, będą uprawnieni do złożenia wniosku o przekazanie sprawy o zatwierdzenie tabeli do sądu (art. 110⁽¹³⁾ ust. 1 projektu). Uzasadnienie to nie zawiera żadnych wyłączeń drogi sądowej.

Brak zatem podstaw do przyjęcia, że z uwagi na treść omawianych przepisów PrAut występuje tu brak drogi sądowej.

Pozostaje problem spóźnionego złożenia wniosku. Zasadnie bowiem wskazuje Sąd Okręgowy, że złożenie takiego wniosku po uprawomocnieniu się decyzji K.P.A. powoduje, że nie istnieje już droga sądowa do rozpoznania takiego wniosku przez sąd.

Termin złożenia wniosku do sądu za pośrednictwem Przewodniczącego K.P.A. jest dochowany jeżeli pismo z zachowaniem tego terminu zostanie złożone w polskiej placówce pocztowej (art. 165 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Jak wynika z na k. 7 akt wniosek inicjujący sprawę został nadany w polskim urzędzie pocztowym 25 czerwca 2012 r.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w postanowieniu.

Bogusława Żuber Jan Futro Małgorzata Gulczyńska